

TERMIZ SHAHRIA.NAVOIY-I.KARIMOVKO'CHALARI KESISHMASIDA PIYODALAR HARAKATI KESISHMASIDA PIYODALAR HARAKATINI TASHKIL ETISH SXEMASI

Yugayev Shavkat Mansunovich

TerDMAU, PhD.,

email. shavkatyugayev266@gmail.com

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada Termiz shahridagi Alisher Navoiy va Islom Karimov ko'chalari kesishmasida transport va piyodalar harakatini tashkil etish holati tahlil qilingan. Tadqiqot davomida chorrahadagi transport va piyodalar oqimlarining intensivligi, harakat xavfsizligiga ta'sir etuvchi omillar hamda mavjud muammolar o'rganildi. Yo'l-transport hodisalari xavfini kamaytirish, tirbandliklarni bartaraf etish va piyodalar xavfsizligini oshirishga qaratilgan zamonaviy muhandislik hamda tashkiliy yechimlar taklif etildi. Shuningdek, chorrahada harakatni boshqarish tizimini takomillashtirish, svetofor boshqaruvini optimallashtirish va ilg'or xorijiy tajribalarni qo'llash imkoniyatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: yo'l harakati xavfsizligi, chorraha, transport oqimi, piyodalar oqimi, tirbandlik, svetofor boshqaruvi, yo'l-transport hodisasi, transport infratuzilmasi, harakatni tashkil etish, Termiz shahri.

АННОТАЦИЯ

В данной статье проведён анализ организации движения транспорта и пешеходов на пересечении улиц Алишера Навои и Ислама Каримова в городе Термез. В ходе исследования изучены интенсивность транспортных и пешеходных потоков, факторы, влияющие на безопасность дорожного движения, а также существующие проблемы на рассматриваемом перекрёстке. Предложены современные инженерные и организационные решения, направленные на снижение аварийности, устранение заторов и повышение безопасности пешеходов. Также рассмотрены вопросы совершенствования системы управления движением, оптимизации светофорного регулирования и внедрения передового зарубежного опыта.

Ключевые слова: безопасность дорожного движения, перекрёсток, транспортный поток, пешеходный поток, дорожный затор, светофорное регулирование, дорожно-транспортное происшествие, транспортная инфраструктура, организация движения, город Термез.

ABSTRACT

This article analyzes the organization of vehicle and pedestrian traffic at the intersection of Alisher Navoi and Islam Karimov streets in Termez city. The study

examines the intensity of traffic and pedestrian flows, factors affecting road safety, and the existing problems at the intersection. Modern engineering and organizational solutions aimed at reducing traffic accidents, eliminating congestion, and improving pedestrian safety are proposed. In addition, the paper highlights opportunities for improving traffic management systems, optimizing traffic signal control, and implementing advanced international practices in road traffic organization.

Keywords: road traffic safety, intersection, traffic flow, pedestrian flow, congestion, traffic signal control, traffic accident, transport infrastructure, traffic management, Termez city.

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimizda transport infratuzilmasini rivojlantirish, yo‘l harakati xavfsizligini ta‘minlash hamda aholining harakatlanish qulayligini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. So‘nggi yillarda aholi sonining o‘sishi, shaharsozlik jarayonlarining jadallashuvi va transport vositalari sonining ko‘payishi natijasida yirik shaharlar qatori Termiz shahrida ham yo‘l harakatini tashkil etish bilan bog‘liq qator muammolar yuzaga kelmoqda.

Termiz shahri Surxondaryo viloyatining ma‘muriy markazi sifatida iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi. Shaharda avtomobillar sonining ortib borishi, yangi turar-joy massivlari, savdo va xizmat ko‘rsatish obyektlarining ko‘payishi natijasida transport va piyodalar oqimining intensivligi sezilarli darajada oshib bormoqda. Bu esa mavjud yo‘l tarmog‘iga qo‘shimcha yuklama tushishiga, chorrahalarda transport vositalarining to‘planishiga, tirbandliklarning yuzaga kelishiga va yo‘l-transport hodisalari xavfining ortishiga sabab bo‘lmoqda.

TADQIQOT METADALOGIYASI. Yo‘l harakati tizimining asosiy vazifalaridan biri barcha qatnashchilar, jumladan, haydovchilar, yo‘lovchilar va piyodalarning xavfsizligini ta‘minlashdan iboratdir. Ayniqsa, piyodalar yo‘l harakatining eng himoyasiz ishtirokchilari bo‘lib, ular bilan bog‘liq yo‘l-transport hodisalari ko‘plab insoniy talafotlar va jarohatlanishlarga sabab bo‘lmoqda. Statistik ma‘lumotlar shuni ko‘rsatadiki, yo‘l-transport hodisalarining salmoqli qismi aynan piyodalar ishtirokida sodir bo‘ladi. Ushbu holat piyodalar harakatini samarali tashkil etish, ularning xavfsizligini oshirish hamda zamonaviy muhandislik yechimlarini joriy etish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Bugungi kunda shaharlardagi asosiy transport tugunlari hisoblangan chorrahalarda transport va piyodalar oqimlarining o‘zaro kesishishi natijasida turli nizoli vaziyatlar yuzaga keladi. Ayniqsa, svetofor bilan boshqariladigan va yuqori intensivlikka ega bo‘lgan chorrahalarda harakatni to‘g‘ri tashkil etish muhim ahamiyatga ega. Bunday joylarda harakatning samarali tashkil etilmaganligi transport

vositalarining ortiqcha vaqt yo'qotishiga, ekologik holatning yomonlashishiga, yonilg'i sarfining ortishiga hamda piyodalar xavfsizligining pasayishiga olib keladi.

Termiz shahrining markaziy ko'chalaridan biri bo'lgan Alisher Navoiy va Islom Karimov ko'chalari chorrahasi shaharning muhim transport tugunlaridan biri hisoblanadi. Ushbu chorraha orqali kun davomida katta hajmdagi transport vositalari va piyodalar harakatlanadi. Mazkur hudud yaqinida ma'muriy binolar, savdo markazlari, ta'lim muassasalari, xizmat ko'rsatish obyektlari va turar-joy massivlarining joylashganligi sababli transport va piyodalar oqimining yuqori darajada shakllanishi kuzatiladi. Natijada kunning tig'iz vaqtlarida chorrahada tirbandliklar yuzaga kelib, harakat tezligi pasayadi hamda xavfli vaziyatlarning yuzaga kelish ehtimoli ortadi.

Shu munosabat bilan Alisher Navoiy va Islom Karimov ko'chalari kesishmasida yo'l harakatini tashkil etish holatini o'rganish, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur chorrahada transport va piyodalar oqimlarining o'zaro ta'sirini tahlil qilish, harakat xavfsizligini baholash va zamonaviy boshqaruv vositalarini qo'llash imkoniyatlarini aniqlash orqali yo'l harakati samaradorligini oshirish mumkin.

So'nggi yillarda transport vositalari sonining keskin ko'payishi Respublikamiz shaharlarida transport bilan bog'liq ko'plab muammolarni qisqa muddatlarda hal etishni taqozo etmoqda. Biroq shu bilan birga, bu ko'plab salbiy holatlar va oqibatlariga sabab bo'ldi: insonlarga yetkazilgan zarar, yo'l-transport hodisalari, yo'l-transport tiqilinchligi, shovqin, shahar atmosferasi havzasining gazlanganligi, ko'chalarning to'xtab turgan avtomobillar bilan tiqilib qolishi va nihoyat, yo'llardagi tirbandliklar va harakat tezligining keskin pasayishi. zlik, shubhasiz, shtat iqtisodiyotiga ulkan ijobiy ta'sir ko'rsatib, shahar aholisiga qulaylik va qulaylik yaratdi. Biroq shu bilan birga, bu ko'plab salbiy holatlar va oqibatlariga sabab bo'ldi: insonlarga yetkazilgan zarar, yo'l-transport hodisalari, yo'l-transport tiqilinchligi, shovqin, shahar atmosferasi havzasining gazlanganligi, ko'chalarning to'xtab turgan avtomobillar bilan tiqilib qolishi va nihoyat, yo'llardagi tirbandliklar va harakat tezligining keskin pasayishi.

Shaharda avtomobillar parkining ko'payishi va avtomobil harakati jadallashuvi tufayli xavfsizlikni oshirish maqsadida avtomobillar konstruksiyasini takomillashtirish va yo'l harakatini tartibga solishning texnik vositalarini joriy etish bo'yicha chora-tadbirlar ishlab chiqish rejalashtirilmoqda. Har yili har uchinchi yo'l-transport hodisasi piyodalarni urib yuborish bilan bog'liq bo'ladi. Buning asosiy sabablari yo'l harakati qoidalariga rioya etmaslik, piyodalar o'tish joylarining qoniqarsiz holati, jihozlash elementlari yoki ularning yo'qligi, shuningdek, psixofiziologik omillardir. Bugungi kunda piyodalar yo'l harakati ishtirokchilarining eng zaif toifalaridan biri bo'lib qolmoqda va shu munosabat bilan ushbu muammoni hal etish uchun me'yoriy

hujjatlarni o'z ichiga olgan kompleks yondashuv zarur. piyodalar xavfsizligini oshirish choralari muddatidan oldin qo'llashni tartibga soluvchi hujjatlar.

Tadqiqot mavzusining dolzarbligi. Avtomobillashtirish darajasi ma'lum bir bosqichda oshgani sayin, yo'l harakati xavfsizligi ta'minlansa, UDS yo'l tarmog'i faoliyatining samaradorligi masalasi muqarrar ravishda yuzaga keladi. Bu muammo turli yo'llar bilan hal etilmoqda. Yo'l-transport hodisalari statistikasiga ko'ra, chorrahalaridagi avariya noto'g'ri tanlangan tezlik va boshqa qoidabuzarliklar bilan bog'liq bo'lgan avariyalardan keyin eng yuqori o'rinni egallaydi. Bunda transport va piyodalar oqimlarining intensivligi, shuningdek, ularning tarkibi hisobga olinadi. Ushbu qaror bilan mamlakatimizda yo'l harakati xavfsizligini ta'minlashning joriy yo'nalishlari sifatida quyidagilar belgilandi:

- avtomobil yo'llari infratuzilmasini takomillashtirish va ularning sifatini yaxshilash, piyoda-jamoat transporti-velosiped-avtomobil transporti ustuvorligi tamoyili asosida yo'l harakati qatnashchilarining xavfsiz harakatlanishi uchun ishonchli shart-sharoitlar yaratish;
- haydovchilarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish o'quv jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, tizimga innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish;
- haydovchilar va piyodalar tomonidan yo'l harakati qoidalariga rioya etish madaniyatini oshirish, har qanday huquqbuzarlik uchun jazoning muqarrarligini ta'minlash. Transport vositalari va piyodalarning xavfsiz harakatlanishini tashkil etish - vakolatli tashkilotlar tomonidan hal etiladigan murakkab vazifa. Xavfsiz yo'l harakatini ta'minlash uchun xorijiy mamlakatlar, xususan, Germaniya, Kanada va Shvetsiya kabi yo'l harakati xavfsizligi va yo'l harakati madaniyati yuqori bo'lgan davlatlarning tajribasini respublikamiz bilan kesishgan joylarda sinchkovlik bilan o'rganmoqdamiz. Nizolarga to'la yo'l uchastkalari va turar joylardan keng foydalanish zarur.

Yakuniy malaka ishining maqsadi.

Toshkent shahridagi Amir Temur - Sharixiston ko'chalari kesishmasida piyodalar harakatini tartibga solish va xavfsizligini ta'minlash.

Diplom ishining vazifalari:

- Kesishmaning hozirgi holatini o'rganish;
- chorralarda yo'l harakatini tashkil etishni tahlil qilish;
- chorralarda piyodalar oqimi xususiyatlarini tahlil qilish;
- chorralarda transport oqimi xususiyatlarini tahlil qilish;
- chorrahada transport va piyodalar oqimining raqobat holatini tahlil qilish;
- chorralarda harakatni tashkil etishni takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish va ular uchun takliflar kiritish.

Bitiruv malakaviy ishining obyekti va predmeti.

Termiz shahridagi A.Navoiy – I.Karimov ko‘chalari chorrahasida piyodalar harakatini tartibga solish, mavjud tirbandliklarni bartaraf etish va yo‘l-transport hodisalari sonini kamaytirish orqali yo‘l harakati xavfsizligini oshirishil transporti ustuvorligi tamoyili asosida yo‘l harakati qatnashchilarining xavfsiz harakatlanishi uchun ishonchli shart-sharoitlar yaratish;

- haydovchilarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish o‘quv jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarish, tizimga innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish;

- haydovchilar va piyodalar tomonidan yo‘l harakati qoidalariga rioya etish madaniyatini oshirish, har qanday huquqbuzarlik uchun jazoning muqarrarligini ta‘minlash;

- bolalikdan yo‘l harakati qoidalarini asoslarini singdirishni tashkil etish, ushbu amaliyotni maktabgacha ta‘lim tashkilotlari va umumta‘lim maktablarida joriy etish hamda yo‘l harakatini tashkil etishni to‘liq raqamlashtirish, ilg‘or axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etgan holda yangi boshqaruv va nazorat tizimlarini qo‘llash.

XULOSA

Ko‘rilayotgan chora-tadbirlarga qaramay, yo‘l-transport hodisalari sonini minimal darajaga tushirish mumkin emas.

Piyodalar va transport vositalari xavfsizligini tashkil etish juda jiddiy yondashuvni talab etadi.

Transport vositalari va piyodalarning xavfsiz harakatlanishini tashkil etish - vakolatli tashkilotlar tomonidan hal etiladigan murakkab vazifa. Xavfsiz yo‘l harakatini ta‘minlash uchun xorijiy mamlakatlar, xususan, Germaniya, Kanada va Shvetsiya kabi yo‘l harakati xavfsizligi va yo‘l harakati madaniyati yuqori bo‘lgan davlatlarning tajribasini respublikamiz bilan kesishgan joylarda sinchkovlik bilan o‘rganmoqdamiz. Nizolarga to‘la yo‘l uchastkalari va turar joylardan keng foydalanish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mansunovich Y. S., O‘Gli A. R. B. YO ‘L TRANSPORTI HODISALARIGA TA’SIR QILUVCHI ASOSIY OMILLAR //Механика и технология. – 2025. – Т. 6. – №. Спецвыпуск 1. – С. 191-194.
2. Nomozovich Y. S. Yugayev Shavkat Mansunovich //Xushvaqto'v Jahongir, " Модели транспортных-эксплуатационных расходов на автомобильных дорогах. – 2019.
3. Mansurovich Y. S., Sheraliyevich M. U. UGLERODPLASTIK GAZ BALLONLARINI EKSPLUATATSIYA QILISH VA GAZ BALLONLARINI MUSTAHKAMLIKKA HISOBLASH //Механика и технология. – 2025. – Т. 6. – №. Спецвыпуск 2. – С. 240-244.

4. Nomozovich Y. S. Yugayev Shavkat Mansunovich //Xushvaqtoy Jahongir, "
Модели транспортных-эксплуатационных расходов на автомобильных
дорогах. – 2019.

